

Ismeretlen szerző verses elbeszélése a 3. népfelkelő gyalopezred 1914. évi harcairól

(a verset az eredeti helyesírással hagytuk meg)

Ajánlás

Mint mikor a gyermek tanul járni lábán
Csetlik-botlik s örülsz, minden fordulásán,
Mint mikor valódi a korcsmáros bora Úgy
hatott ránk e vers minden írott sora.
Ígaz tettek tükre; szépen időrendben
Beszélve egyszerűen magyarosan
Írni ilyet érdem, nem olvasni véték,
Forgatni bajtársak el ne feledjétek.

A m. kir. debreczeni 3. népf. gyalopezred
3-ik zászlójának tisztikara

7

Az 1914. évben jött ránk egy nagy csapás
Országszerte elhangzott! vészben van szép (hazánk
Július 27-én egy szép vasárnap
Minden hadkötelest beszélítának
Még pedig 42 éves korig
Bevonulni másnapra tartozik
Be is vonultunk a híres Debreczenbe
Széjelis osztottak különböző helyre
Állítottak 3 zászlóalj tábort századot
Debreczenben maradt 3 pót századot
Én is ott maradtam a pót század között
No itten az élet nem is rosszul süttött
Mert be, be jött az én jó családom Akit
most csak néha álmomba ha látom
De azért csak untuk mindnyájan magunkat
Hogy elvitték tőlünk többi bajtársunkat
Hiszen ők is mint mi, oly öreg honvédek
És ők, messze tőlünk Isten tudj hogy élnek
Szolgálatba jártunk minden 3. nap
Ezek közt volt nagy rukolas s anslag
Biz ez nem esett jól az öreg népfelkelőknek

Félre világ baja a honvéd így szólott
Amíg a cze frének az illatja tartott
Hát itt még csak éltünk! mert nem járt a gojó
Csak a húst kostoltuk hogy hát e biz jó
Jaj itt e gyöngy élet nem sokáig tartott
Elő is kerültek a régen várt barátok
Csináltunk rukkoltunk hogy el ne felejtsük
Amit rég tanultunk hogy azt jól végezzük
Csináltunk naponta sok svarom léniát
No itten a honvéd ki is járta magát
Volt is panasz együtt a honvédeknek
Nem lehet kibírni, mindenki itten vesz
Elérkezett jobban mikor tovább szálltunk
Sevarice falunál valamit hallottunk
Süvített a gojó bömböltek az ágyúk
Repültek felettünk shapnerek gránátok
Ekkor jut eszünkbe ilyen a háború? Két
élő nemzetet mire visz a bosszú
Későbbet esténkint kijártunk dekungba
Ekkor sóhajtott ám hosszúkat a baka
Hát még mikor ennél közelebb jutottunk
43 nap mint ürge a lyukakba pislogtunk
Amikor 6 napig zuhogott az eső
Hogy már azt gondoltuk sose lesz jó idő Innen
bementünk egy csúnya községbe

10

Fertelmes egy helyzet Pricinovic a neve
Igaz hogy irt is került még elég fekete tyúk
Tett is szakácskodást a sok baka ténsúr
Czefre is került a sok szerb szilvából
Főztem is pálinkát annak javából
Ismét kiindultunk innen a Dekungba
Két napig voltunk itt aztán rezerva
De Itt se volt kóser az itt való létünk
Feletünk a shapner folyton csak hegedült
Ekkor jött hirtelen reggel egy parancs hogy
(tovább)

Elszöktek a szerbek! fészökét elhagyták
Utána indultunk mi is nemsokára Mentünk
egész estig erőltetett marsba Mire
esteledett egy régi malomnál
Egy búza vetésen kerestünk jó hálást
Innen elindultunk jókor úgy hajnalra
A rég hírhedt híres Szabáczy városába
E nagy mars után egyszer végre megálltunk
Éjszaka érkeztünk de itt meg nem háltunk
Csak néztük merően a kormos falakat
Akit a gránátok össze vissza jártak
Csak valamikor volt szép ez a város
Ki ezelőtt ott járt csak romot lát ott
Ami hátra maradt a sok feldúlt holmi
Ebből a baka elkezdett pakolni Kiindultunk
innen mi hajnalra
Egy leégett volt szerb tüzér kaszárnyába
Itt voltunk e helyen egész estig minden

11

Az egész zászlóalj e keserves helyen
Biz itt az is megtörtént ha valaki felállt
A szerbek gojója több embert eltalált
Kiindultunk innen későn egy árokba
Épített is házat nem soká a baka
Egy éjjel háltunk az újonnan épített házba
Ismét tovább mentünk egy tüskés árokba
Meg is történt rögtön az új építkezés
Került ide rögtön deszka és lécz
De bekerült már ide minden olyan dolog
Amiken valaki valaha jól aludt
Szép és kedves tárgy volt régi gazdájának
Becstelen most már a magyar bakának
Volt már sok hátalás mint egy tollas zsidó
Párna paplan madracz amin jól aludjon
De itten az alvás nagyon kényes dolog
Sok schrapner járt közbe a fegyver ropogott
De azért a honvéd a városba csuszott Ki
sem sétált addig míg meg nem rakódott
Vége hossza nem volt a harácsoló tárgynak

Kivált képen a sok fonyasztott lekvárnak
Kijártunk nappalra futó árkot ásni
Csak a volt boldog ki el tudott szökni
Itt voltunk egy hétig mindég egy dekungba De
egy parancs úgy jött hogy megyünk (rohamra
Mikor ezt hallotta elámult a baka
Megállott az esze minden tudománya
úgy szólott az ágyú hogy nem volt szünete

12

Ez a szerbet nagyon vissza rendítette
Bizonyította ez, hogy másnap hajnalra A
mi csapatunk felkészült a partra
Itten mi is elhagytuk házunkat
Követük mi is elszánt csapatunkat
Déltájba megálltunk Skupljen községbe
A Mindjárt rátaláltunk egy hordó czefrére
Nagy marsunk volt és oly fárasztó hogy sokan
Több ember kidőlt a hosszú utakon
Letáborozánk végre valahára
A falu végén egy nagy szilvás dombra
Nagyon el volt az ember fáradva
Panasz volt mindenkinek a szájába
De nem tartott soká a végkimerülés
Elkezdett fitetni a sok fáradt honvéd
Rá is találtak a szerb pálinkára
Veszteni való volt! de nyakalta a baka
Itt történt először amíg erre jártunk
Szerbiába ennél még több nőt nem látunk
jött egy öröm hír is úgy 2 óra tájba Megyünk
vissza be szép magyar országba
Péterváradra volt az irány adva
Éljent! is kiáltott erre már a baka
Felszereltünk a nagy öröm mámorba
Nem volt tovább fáradt már a baka
Pedig némelyiknek alig volt ereje
A harácsoltságot hogy tovább czipelje
Elindultunk az irány Sabácza
Megháltunk Lesnicán egy régi korcsmába

13

November 14-én érkeztünk vissza Sabácra,
Itt háltunk egy éjjel belől a városba
Akkor éjjel kimentünk a Száva partjára
úgy 2 óra tájba ültünk fel a kompra
Ez olyan különös nagyszerű valami
Azt se mondta senki, hogy tud-e mozgani
Megjegyzendő nagyszerű ez az otromba tárgy
Amire hajnalra minden felrakodánk
A harmadik zászlóalj tréntül, konyhástól
municzióstól
Belefért e tárgyba minden pereputyóstól
Áthozott benünket a szép horvát földre
Az öreg honvédnek régi öröme
Itt felültünk klenákon reggel a vonatra
Jöttünk vissza felé egész Indiára
De az öröm itten már búra változott
Mert a vonat velünk más irányt választott
Vissza fordult velünk Batajnicára
Vonat közlekedés végállomására
Itten a vonatból mindnyájan kiszálltunk
Ezen az egy éjen Batajnyicán háltunk
Innen gyalog Dobanovics felé mentünk Ebbe
a községbe nyolcz napig pihentünk
Itt vot a nagy mosás az öreg népfelkelőknek
Szalma bőven alá amin heverészhet
Azt gondoltuk már itt fogunk maradni
Nem lesz más teendő csak a csirkét enni
Új parancsot kaptunk 8 nap elmultára
Tovább masiroztunk innen Jakovára

14

De innen ez éjjen tovább masiroztunk
Boljevci falunál le is táboroztunk
Arra a falura csak anyit mondhatok
Ezen az éjjen az ember csak nyomorgott
De jött másnap reggel ez nap itt maradunk
Kész lett nálunk hogy már ismét
szakácskodunk
Dehogy lettünk szakács! előbb hentes lettünk
Egy ordast a javából földhöz terítettünk
Igaz hogy az istenadta nem akart kimúlni

Mert a zsarát alatt elkezdett mozogni
Vadult pajtásait sajnálta itt hagyni
Mert a zsarát alatt el kezdett mozogni
Vadult pajtásait sajnálta itt hagyni
Nem szeretett volna a másvilágra menni
Meg perzseltük tehát úgy hentes módjára
Vitéz hadnagy úrnak parancsolatjára
Be is várta szépen amíg felkoncoltuk
Amíg a ráeső részt ki nem jutalmaztuk
Igaz hogy megfázott ezen résztvevésért
De azért megvárta hogy ez hogy történik
Beadtuk egy részét saját századunknak
Ás a másik részét a magunk számának
Sült is főtt is a hús egészen javába
Amikor a napos eztet avizálta
Felkészülni rögtön! innen tovább szálunk
12 órakor a Szávához indulunk
Kiindulunk tehát az összes legénység A
hogy katonáék eztet így nevezék
Pedig rá illene ezen legényekre
Hiszen ezeknek vén ember a neve

15

Kiértünk hát megint a Száva partjára
Pakoltak bennünket rögtön hajóba
Által vittek megint a görbe országba
Visszaszállítottak megint Szerbiába
Szerbiába ismét a Száva mellékén
Tábortüzet raktunk egy sűrű vidékén Itten
este mire alkonyodott
Elindultunk mire jól elhomályosodott
Mentünk jó marsba egészen sokáig
Körülbelül úgy 1 óra tájig
Megáltunk egyszer valahára
Zabrecz faluba egy régi rossz házba
Itt a nagy borjút mindjárt raktároztuk
Vacsora után innen elindultunk
Mentünk jó marsba egészen sokáig
Körülbelül úgy tizenegy óráig
Megálltunk egyszer valahára
Egy sűrű mellett egy tisztás zsombékba

Csak úgy komótosan! borjúson feküdtünk
Innen hajnalra ismét tovább mentünk Egy
sűrű erdőbe rajvonalba osztva
Felakadtunk ám itt a sűrű bokorba
Hullott ránk a shrapner és a fegyver golyója
Azt hittünk mindöknek üt a végórája
Az első zászlóalj itt nagyon sokat veszett
Mert a második század nagy része ott veszett
Sok jó családnak örök gyász borulás
A Kolubara önekik mély sírt ás
Innen elindultunk egy Zabrecz nevű
falucskába

16

Amely feküdt egy erdő déli oldalába
A nagy borjút itt ismét felcsatoltuk Vacsora
után tovább masíroztunk
Mentünk egész éjjel igen elfáradva
ObrenovácZ felé egy olyan nagy sárba Hogy
alig volt ember ki ebbe az útba
Ha itt de amott le ne feküdt volna
És rasztunk nem volt az egész éjszaka
Csak mentünk jó marsba feneketlen sárba
Feküdt a sok honvéd úton út félen
Az úton levő kavics máglya tetejében
Majd hajnalra úgy 4 óra tájba
Meg ált csapatunk Stubine faluba
Pihenést kerestünk ki a hogyan tudott t
Ki kőre ki sárba szépen lenyugodott
Majd a falu végen egyszer valahára
Kvartélyoztak volna egy régi csárdába
Be is tódult mindjárt a sok fáradt honvéd
De belülről kemény szitok szó hallatszék
Volt belülről ismét kifelé tolongás
Észre vettük mindjárt másé ez a szállás
Egy telefon csapat volt már befészkelve
Ki már számot tartott e nagyszerű helyre
Az a kiabálás ki belülről hallott
Egy főhadnagy szájából mérgesen hallatszott
De akadt egy párja a Jakab hadnagy úr

Össze is kaptak oly mérgesen hogy már
Kívülről azt hittük belül birkózás jár

17

De azért mégis végre valahára
Be kvártélyoztak e nagyszerű hajlékba
De biz nem érdemli a nagy dicséretet
Mert ha leült valaki az volt csak a nyertes
Elindultunk ismét úgy 7 óra tájba
Összetörve nagyon igen elfáradva
Brgule nevű volt az a dicső helység
Mibe délután végre meg pihenénk
Meg pihentünk egy volt búzás magtárba
Másnap reggelig volt ez a raszt itt adva
Mikor felviradtunk innen tovább száltunk
Sok vizes helyeken által gázologtunk
Csinálták a hidat előttünk mindenütt
A hidász abteilung jó utat küszöbölt
Hosszú menet után végre majd megállunk
Itten ezredünkkel ismét találkoztunk
Találtunk szerbet is egy háznál számosat
Kit a mi katonánk fegyver közé fogtak
Meg adták magokat rabok lettek minden
Már azt hittük talán vége is lesz itten
Bár látnánk már az utolsó foglyot
Szeretnénk már látni mi is a magyar hont
De biz mentünk tovább sok hídon keresztül
Zur Laczerna folyón akin többször mentünk
Itt megállt csapatunk végre valahára
Egy iszonyú magas hegy déli oldalába
Kiadta százados úr a rövid parancsot
Finom egy jó ember legyen neve áldott
Mert amíg élek ezen a világon is minden

18

Nem felejttem el hogy velünk volt sok veszélyben
Nem felejttem el! sok jó szavát kit mondott
Ki adta hát most is e rövid parancsot
Elvárom tőletek mint öreg honvédek
Kik magatokat hősnön viseltétek

A harmadik zászlóalj rám még szégyent (nem hozott

Elvárom tőletek amit én most mondok
Elvárom tőletek! mint régi hű katonák A
ki e koráig még a helyén megállt
Fel ablévoljátok valamennyi időre
Kik előttünk vannak már régi időbe
Azoknak is felfér egy kis pihenés már
Felfér azoknak is egy kis tisztálkodás
Elindultunk tehát a fel ablévolásra Találtunk
bakákat a hátsó dekungba
De még meg sem tudtunk jószerint állani
Parancs volt hogy rögtön felfejlődni
Mert lefelé a hegyről lelke szakadtába
Futott egy Zugsführer 88-as baka
Messziről kiabál vagy inkább integet
Hogy a magaslaton fenn vannak a szerbek
A 9. század harmadik szakasza
Fel is oszlott rögtön rajvonalba
De még alig indult a felfejlődésre
Nem felváltó féllal szerbekkel volt szembe
Abba a dekungban hol a 88-sok voltak
Mikor mi fejlődünk ők vissza vonultak
A harmadik szakasz alig hogy fejlődött

19

Mindjárt több embernek halállal végződött
Hullottak közülünk a sok jó barátok Ki
mikor fejlődött erről nem álmodott
Hogy ő az ellenséggel ily közelbe jusson
Hisz az volt jelezve miénk ez a dekung
Miénk volt erről meggyőződünk De
már szerb volt benne mire odaértünk
Konatice hegynek volt nevezve e hegy
Ki felejthetetlen a mig emlékezet
Kik többen e harczban fáradtan részt vettünk
Kevesen e helyen hogy mennyit szenvedtünk
Nem soká tartott igaz ez a rémes helyzet
Mert előttünk mindjárt futottak a szerbek
De lövés jött előlről oldalról
Kivált képen jobban egy tüskés bokorból
Mint ahol még nem is közel járó golyó

Álva lőtt az ember akár csak a bohó
A félszt messze téve csak bátran előre
Vártuk hogy e dolog jól ellesz intézve
Kiabáltunk érte hadnagy ur távcsövet
Oldaltüzet kaptunk de nem tudjuk hogy lehet
De sajnos hiába eddig várhatunk volna.
Még sem jött segítség a sok kérő szóra Ott
maradtunk magunkra maradvá
Elképzelhetetlen helyzetbe juttatva
Volt is kiabálás hurrá, hajrá rajta
Elkeseredetten a sok családapa
Magunkra maradvá tovább is harczoltunk
Bizony sok szerbet is vissza riasztottunk

20

Nem tudtuk kinézni a hogy menekültek
Hogy ami katonánk vagy pedig a szerbek
Mert ahogy futottak tarka volt a sereg
Velünk szembe egy sűrű bokros erdőbe
Voltak számosan a szerbek befészkelve
Oldal tüzet adtak még pedig számosat
De azzal minket vissza úgyse riasztottak
Köszönhetik annak hogy védelmet nyújtott
Nekik egy hegy padur és a tüskés bokrok
Nem sok maradt volna épen meg belőle
Felozlott hát egyszer a negyedik szakasz
Erősítést kaptunk erősebb a,vonal
Meg is tettünk mindent magunk védelmére
És a szerbeknek nagy veszedelmére
Volt sok fogoly szerbünk ahogy felérkeztünk
Mire a hegycsúcsra a kik felmehetünk
Volt bennök egy tiszt is aki megadta magát
Csak rajta ne felejtjük az ismétlő puskát
Lerakta távcsövét és a mije csak volt
Zsebórát, kendőjét, töltényt és kardot
Bekisérték őket egy közli faluba
Konatice volt a heve veszett volna oda
De bocsánatot kérek kedves jó olvasó Egyet
ki is hagytam akárcsak a bohó
Pedig minden tudjuk kik részt vettünk itten
Hogy történt még más is ezen rémes helyen
Igaz írásomtól könnyű megérteni

Hogy is tudtam én ezt így kifelejtteni
Két ágyút is vett el a 4. szakasz

21

Ki érdeme volt ez? Kié a diadal?
Volt az ágyu mellett még egynéhány szerbek
Akik már jelezték hogy nem ellenségek
Ezt a mi katonánk fegyver közé fogták
Az előbbi foglyokhoz által marsoltatták
De megjegyzem én is volnék olyan harcos
Ki az ellenségtől nem fél hanem harcol
Én is ha valaki tudnék oly hős lenni
Az oly ellenséggel szembe mernék szállni
Kit már gyengített a 3. szakasz
Könyü volt elvenni a szerb ágyukat
De úgy látszik övék a dicsőség
Igaz lássa eztet a magas jó kék ég
Hogy melyik volt jobban ezen fáradt harciba
Eztet már ez is kibizonyította
A 4. szakasz egy embert sem veszett
És a 3-nak több része ott veszett
14 emberünk e helyen ott veszett ki hogyan
Ki halva, ki sebzve nem tudjuk hogy van
De hagyom! mert nem tudom eltűrni A
4. szakaszt hogy lehet dicsérni !
De nem is tudom mit érzek magamba
Elfog a fájdalom bár ne láttam volna
Nem is irtam tovább nem is volt alkalom
A jó százados úr megdicsért bennünket Ki
is jelentette hogy ez igazán hőstett
Vissza is indultunk a hátsó dekungba
Kit úgy hívnak itten hogy rezerva

22

Ez lett a jutalma, ennek a hőstettnek
Pedig ha nem vagyunk már akkor a szerbek
A hogy befészkeltek a felső dekungba
Egész ezredünket elseperte volna
Mert az egész ezred a hegy oldalába
Egészen sűrűen volt rátáborozva
De hagyom, erről nem írok már többet
Csak azt a mi ezután ismét következett

Megpihentünk tehát e hátsó dekungba
Csak az járta itten hogy megyünk munkára
Engem is kiszólitottak külön egy arbájtba
Hogy sebesülteket viszünk a mentő házakba
Kilentz jó sebesült mind jó család apák
A kik ezen helyet hűséggel ostromlák
Nagyon messze sok fáradtság után
Elérték szegények a kitűzött szállást
Elbúcsúztam tőlök mint régi jó barát
Kértük egymásra a jó Isten áldását
Vissza mentünk tehát régi csapatunkhoz
Ismét elővettek ismét a sok gondok
Másnap hozzá fogtam elmaradt dolgomba
Folytatom ha lehet nem hagyom ezt abba
Most pedig avizálva lett rögtön felpakolni
Erről a helyről elfogunk már menni
Úgy 10 óra tájba innen el is mentünk
Ezen jó hajléknak minden jót köszöntünk Fet
is mentünk a hegy magaslatra
De ez már üres volt nem volt benne baka
Mert azon az éjjen a szerbek elszöktek
A mi bakáink ezek után mentek
Fegyver patron brotszak már a mit itt hagytak
Mikor csapatunktól majd hátra szaladtak
Itt tűnt elibünk e hegynek végig az oldalán
Kit nem láttunk eddig olyan rémes látványt
Mint mikor a termés nem a leggazdagabb
Úgy feküdt a halott a mi golyónk miatt Úgy
feküdt a szerb halott mint a búza kéve
Tisztet is találtunk egy sűrű erdőbe
Eltorzulva ternetetlen feküdtek
De voltak közöttök a kik halva ültek
Kik hátra dőltek térdre avagy hanyat
Volt ezek közt kik nekünk volt bajtársak
Igaz hogy nem sok volt száz annyi volt a szerb
De csak az a baj hogy maradt ez felejthetetlen
Másnap lett hogy temetésre megyünk
Ezt nem is gondoltuk hogy sírásók leszünk
Lett is temetkezés volt is mit temetni
Mert a zászlóaljnak elég volt sírt ásni

Mi pedig elmentünk hogy ami elmaradt
Fegyvertöltést mit a szerbek hátra hagytak
Volt is fegyver bőven nem mind az övék
Nekünk is volt benne nem is nagyon kevés
Innen elindultunk hosszú menet után
Konatber faluba be is táborozánk
El is mentünk innen mindjárt nem sokára
Egy magas hegy nyugati oldalába
Itt megállt csapatunk tábor tüzet raktunk
Ezen az éjjelen ennél virasztottunk

24

A hegy oldalába mint égi csillagok
Úgy tűnt a tábortűz a hogy fellobogott
Én egyet gondoltam ha ezt másképp nézhetnénk
Lehet hogy most jó tájfestő volnék De
hiányzik igaz egy kevés tudomány
De még ez is, tovább megyünk mindjárt
Ezen az éjjelen nem sokat pihentem
Mert azt halottam! kit meg sem reméltem
Az egyik magaslatból s másik vissza adta
A Himnusz énekét, mindenütt ez járta
A mit nem halottuk soha Szerbiába
De most a jó atya egyszer csak megadta
Gyönyörűen hallatszott a szép himnusz
(a hegy oldalába
Hát amit zengett a szép tárogató az éjjel
(folyamán
Különbnél különb darabokat játszott
Végig fujtunk néhányan több jeles darabot
Az egész éjjel ó be szépen zengett
Az a sok szép darab mi nekünk is tetszet
Harsány hangon zengett a lelkes kiáltás
Éljen a hadsereg most már miénk Belgrád
Máspap elindultunk úgy 8 óra tájban
Mentünk egész estig egy falu aljába
Itt a falu alatt én itten megáltam
Tábori őrre kiszólítva voltam
Itt háltam az éjjel kilenczed magammal
Berukkoltam innen végre hajnallal
Innen elindultunk igen elfáradva

De örültünk mert az jött, hogy megyünk

(Belgrádba

Óh' édes Istenünk, mi így sóhajtozánk

Most már biztosabb hogy hagyjuk Szerbiát

Megált csapatunk hosszú menet után

Egy fürdő mellett cserjés patak partján

Itt rasztoltunk együtt a 37. ezreddel

Kik már Belgrádról: vissza fele tértek

Meséltek sok mindent e híres városról

Hogy a mi zászlónk lobog, minden ablakból

Be is értünk délután ezen szép Belgrádba

Szerbiának híres fő szék városába

De nem sok örömünk telt ebbe mondhatom

Mert e szép városban csak éjjel háltunk

És másnap délbe, úgy 4 óra tájba

Csendes riadó lett, ismét avizálva

Kivonultunk hamar és együtt is áltunk És

már este lett mire elindultunk

A főváros részén merről be is jöttünk

Össze állott rendbe az összes ezredünk

Csak vártuk minden hogy megint mi lesz

velünk

Sok minden szó járta hogy rohamra megyünk

De megjegyeztem magamnak egy dolgot

Egy pár szó volt! igaz Horvát hadnagy úr kit
mondott

Elmeséltük neki hogy meddig voltunk dek-
kungba

És ő hősiezen e szavakat mondta 26

Dekungba, arról ne beszéljünk tovább jobb

volna, Arany ha most is ott volnánk Hiszen

már azt hittük hogy tovább itt leszünk Ezen

szép városban majd jól megpihenünk

Amikor kivolt adva az összes kürtösök

Fújhatnak bátran! meglett az Örömök

Mi is azt gondoltuk már itt hazaszálunk

A Dunán nem soká keresztül hajózunk

De biz itten most téves volt e fogás Más felé fordították szekerünk rúdját

Vissza indítottak Obrenovác felé

Ez a jó kedvünket már búra terele

Későn érkeztünk e híres városba

Másodszor vagyunk már látogatója
És szerencse hogy mindég ily későn érkeztünk
Ezen szép városba széjjel se nézhetünk
Nem is volt rá kedvünk el voltunk fáradva
Szerencsénk lett egy olyan nagy sárba!
Hogy a bakancs szára már rövid volt neki
Mert némelyik helyen térdig akart érni
És barátságos hogy nem akart elválni
Csak a czipőt akarta erővel lehúzni
Elkvártélyoztak egy volt vendéglőbe
Itt maradtunk ezen éjjel pihenőre
De keserves volt ezen az éjjelünk
Mert a puszta kövön boldog volt ki leült
Másnap már faszolás kenyér és czvibak
Amit a honvédek örömmel pakkoltak
Mert már tudva volt hogy nem kell emelni

27

Nem sokára innen vonatba kell szállni
Fel is pakkoltunk a szerbek vonatjára
Kis keskenyvágányu kavics szállítóra
Meg meg ált a vonat és sűrűn jelezett
Nem tudtuk felfogni vajon mit jelent ez
Álltunk több helyen találtunk bakákat
Akik a helyzetről nem jót jósolának
Végre meg állottunk és hamar kiszáltunk
És egy magas hegyre nehezen felmáztunk
Sűrű erdő mellett le is táboroztunk
De ezen az éjjel borjúson aludtunk
Másnap reggel korán innen tovább mentünk
Hosszú menet után egyszer meg pihentünk
Együtt volt az ezred két századon kívül
Bizony már itt mondjuk a has is kiürült
Mert Obrenoyáczon kaptunk egy kenyeret
De már rég elfogyott nem is tudtuk mi lesz
Kávét főztünk az éhség csillapítására
De kevés ideig tartott ennek tartalma
No de helyünk ezen az éjszakán
Kifogástalan volt akárcsak a diván
Csak annyi különbség volt annak között
Nem a szobában volt és szalma volt helyette

De a jó tűz mellett csak elbeszélgetünk
Régi jó időkről el is mesélgetünk
Másnap reggel innen tovább indultunk
Vagy inkább éjszaka tovább masíroztunk
Tovább mentünk! bár ne mentünk volna
Nem ütött volna ránk ez a gyászos óra

28

Nem lett volna annyi árva gyerek
És annyi örökre gyászba borult özvegy
Aki e koráig nagy gondokkal élve
Sokat siránkozott családjá körébe
De bízott Istenbe hogy majd megsegíti
Kenyér keresőjét vissza adja neki
De a sors bizony másképpen végezett
Hiába vár már a sok szegény özvegy
Nem vigasztalja többet szeretett családját
Nem is keresheti családjá fel sírját
Mert oda van mesze távol hazájától
Távol messze kedves hű élte párjától
Idegen föld adott nyugvó helyett neki
Nem akad itt senki ki őt felkeresi
Nem borul rá senki az ő sírhalmára
Koszorút sem tesznek az ő fejfájára
Csacsogó madárka távolba siratja
Gondozza zord hantját az égnék harmatja
Meghaltak szegények többen a hazáért
Életök áldozák annak védelméért
Deczember 9-e hozta e nagy csapást
Hogy összes csapatunk elhagyta Szerbiát
Visszatértünk vissza! egy hosszú harcz után
Sokat odahagyva Szerbia határán
Ki élve, ki halva, nemem tudjuk hogyan Hogy
hol maradtak el a hosszú utakon
Hosszú utak, sőt igen nehezek
Mert utánunk nyomultak a szerbek
Verje meg az Isten ki nem igaz hazafi 29
Aki a hazáját kész volna eladni
Ki az ellenségtől könnyen vissza riad

Biz édes barátom nem jó hazafi az Ne
mondja az magát hogy a hazát védi
Kár az ilyen embernek ezt a nevet adni
Mert láttuk! bár ne láttuk volna
Előbb is ők indultak vissza vonulóba
Mikor ők indultak tömegesen hátra
Nekünk a parancs akkor volt rohamra
Látuk ezeket többször amíg bent szenvedtünk
Amíg a szerbekkel többször verekedtünk
Nem mondom s nem sértem a nemzetiséget
De vannak kik gyávák kit látunk a csehek
Lehet jó katona ezek közt is nagyon
De én nem láttam ezt igazán vallom
Valjevó alatt ezt jobban meg szemléltük Kik
e nehéz harciba többen is részt vettünk
Volt katona annyi a föld allig bírta
Hogy az ember csak álmétkodott rajta
Ezen a tömegben, mi oka lehet hát
Miért hagyjuk most mi oda Szerbiát
Hiszen jöttünk is erre nem gondoltunk
Hogy mi Szerbiából végleg kivonuljunk
De bizony mit látunk az éppen így fala
A miről még valaha nem álmodtunk volna
A mikor több napig kerestük a szerbet
Már azt is gondoltuk nem áll velünk szembe
Dehát ez meg történt, ezt meg kellett érni
Hogy ezen rútt földről ki kellett vonulni

30

Már baj nem volna ez csak vissza ne mennénk
Csak álmunkba erre vissza emlékeznénk
De nem tudjuk hogy mit hoz a jövő Mit
hoz ránk majd ez az új esztendő
Mert így hangzik ismét vissza megyünk De
ez se volna baj csak tudnánk ismét
vissza jövnünk
Nem úgy mint most hogy igen megtörye
A nagy utakon többen estek betegségbe
Mikor Szerbiából végleg kiindultunk
Sok vizes helyeken átal gázologtunk
Sok vízen nagy sárba hegyen es mindenben

A mire esküdtünk mind megtörtént itten
Éhen szomjan hosszú marsok után Végleg
kiürülve hagytuk ott Szerbiát
Nem hagytunk egyebet csak a halottakat
A velünk szenvedő régi bajtársakat
És a kidőlt vagy kimerült igákat Kik
a hosszú úton sokan kimúlának:
Egymást érte a dög ló szamár öszvér
Találtunk szerbeket akik foglyok lettek
Ami katonáink akiket kísérték
Jó kedvel, szerényen, szép rendbe haladtak
A mi katonáinknak csak szalutálgattak
Ha véletlen cigaretát kaptak
Óra hosszáig folyton mosolyogtak
Nem nagyon sajnálták családi fészüket
Hogy szabadulhatnak, még annak örültek
Majd egy falunál 17-én déltájba

31

Valamelyik baka aztat konstatálta
Hogy az úttól balra közel egy hajlékba
El van raktározva a sok aszalt szilva
Nem is kellett egyéb elég újság volt az
Mindjárt indult a társaság vizsgára
Hogy vajon jól van e raktárba helyezve
Elszaladt az egész helyszíni szemlére
De nem hagyták helybe az elraktározást
Egyhangúlag mondták hogy tovább szállítják
Mert attól tartanak hogy a hajlékba
Igen nagy csomóban a penész át járja
Nem is tétováztak rögtön hozzá fogtak
A mit csak lehetett mindent megpakoltak
És oly egy akarattal szállítottak mindent
És gyorsan hogy ez kárba ne vesszen
Volt is tolongás kifelé befelé
Pedig némelyiknek alig volt ereje
Hogy az ajtó félen valahogy kiferjen
Csak a szállítani való csak bent ne rekedjen
Nem is volt kímélet sáros lábbal bele
Az aszalt szilvának legközepibe
Hogy sáros ez nem baj az volt a fejelet

Eztet se fogyasztják legalább a szerbek
Volt is kiabálás a szerb atyafinak
Rimánkodás jobban a tulajdonosnak
De hiába minden nem volt neki béke
Amíg csak lehetett markolni belőle
Volt is evés végig a hosszú utakon
Mindenütt szilvamag a hegyoldalokon
32

De nem vezett még ez se mind kárba
Mert még több csapat is maradt utánunk is
(hátra
Ezeknek nem maradt csak mit elejtettek
De ez is felfért éhes szegényeknek
Jöttünk jó marsba Sabáczon keresztül
Volt olyan tolongás hogy itt megrekedtünk
Alig bírta a föld volt annyi katona
Mindenki igyekezett hogy föl érjen a hídra
És a szekerek egymásba ékelve
Keresztül indultak volna mind egyszerre
Nehéz volt a pak édes mindnyájunknak Majd
egyszer mi is végre valahára
Nagy szorongásban felértünk a hídra
Elhagytuk a sövényes országot
Kire rászállot sokszor annyi átok
Hogy csak kis része is rábizonyult volna
Nem kerülne harciba nincs olyan fia
Innen tehát ismét át értünk klenákra
Egyenest indultunk ki az állomásra
De az állomásnál nem sokáig álltunk
30 percz pihenés után elindultunk
Itt megálltunk egy élelmezési raktárnál
Mikor leszereltünk egy élelmezési raktárnál
Mikor leszereltünk mindjárt avizáltak Menni
kell czvibakért és van hús konzerva Nem
soká tüntette magát hát a baka
Mert a has már korgott fellett ingerelve
E szavak hallatára a drága ételre

33

Várta a társaság jobban mint a szerbet!
Hogy csak hozzák hamar az óhajtott étket

Hiszen régen volt már mikor ezt élvezte
Nyolc napja már hogy víz járta helyette
Megérkezett tehát az óhajtott dolog
Amit nem felejték míg az eszem forog
Bőven volt minden amit szem nem látott
Zsákokkal a czvibak és a sok dohányok
Szardínia, csokoládé, kakaó
Halmozva volt minden a drága sok jó
Láda számra jött a hús konzerva
EI is múlt a honvéd minden régi búja
Volt is oly pakolás amíg csak férhetett
És oly evés! míg az éhes has tele lett
Hogy felejthetetlen, ahova csak fért egy darab
Borjú brotszak úgy állt mint aki feldagadt
Nem győzött a honvéd mindent hova tenni
A czvibak zsákba elkezdett pakolni Meg
görnyedt több része a nagy teher alatt
De nem volt baj mert elhangzott hogy szabad
De maradt ott annyi hogy meg sem látszott
(rajta
Hogy az ezred embere még eztet pakkolta Hát
még a sok jó rum hát még a sok jó bor
A mi jó lett volna kicsi is némelykor
De ott kellett hagyni! ez lett avizálva
Indulunk nem soká egy közeli faluba
Elindultunk tehát a terhet czipelve
Csak érnénk el hamar a kitűzött helyre

34

De nem éppen közel a kitűzött szálás
Mert addig sok rángata hányta borjúját
Ebben az útban láttam egy borjús huszárt
Hartmann nevű szenvedő czimborát
úgy nézett ki lóháton a nagy teher alatt
Mint akinek hátán van egy nagy daganat
Mert félt a koma, meglátszott rajta
Nem is nagyon kicsit, hogy a borjú lerántja
Elérkeztünk tehát végre valahára
Budjanovci nevű horvát falucskába jó
hosszú falu volt mint erre rendesen
Elértük azért mégis úgy estenden
Bekvártéjoztak egy ló istállóba

De alig ültünk le nem telt el egy óra
EI kellett indulni ismét nem sokára
Egy alezredes úr kemény parancsára
A falu végén lettünk letáborozva
Volt a falu végén már sok cseh katona
Kiadták hogy hozhatunk magunk alá szalmát
Mindjárt megörültünk hogy lesz jó puha ágy
Itt megtörtént hogy egy idegen katona
A magyarokat sértőleg leszidta
A jó százados úr rögtön megbüntette
Egy akáczfához rögtön kikötette
Másnap reggel innen tovább mentünk
Jó hosszú mars után Rumára érkeztünk
Ebben a városban 2 napig rasztoltunk
Felfért ez ránk nagyon mert fáradtak voltunk
Két nap elmúltával innen vissza felé szálltunk
35

A vasút mellékén jó távol haladtunk
Végre megállodtunk egy horvát faluban
Platicsevó volt! de bizony ez ronda
Mert amíg ott voltunk csak untuk magunkat
Ott hagytuk betegen a sok bajtársunkat
Három nap voltunk e félelmes helyen
Mert azt hittük itt veszünk el minden
Elindultunk innen őrésre a Száva partjára De
alig akadtunk ennek a tájára
Elborított a víz mindent a sok esőzésbe
Alig tudtunk tőle kimenni őrésre Egy éjjel
és egy nap voltunk a Száva partján
Másnap délután innen elindulánk
Vissza rezervának egy sűrű erdőbe
Hol volt már századunk rövid pihenőbe
Egy éjjel háltunk ezen jó hajlékba
Ezt a dicséretet ez is bizonyítja
Kívülről hideg volt és a hó is esett De
belülről azért takaró nem kellett
Jó télire való hü hajlék jól be volt rendezve
Meg fért benne könnyen az egész rezerve
Volt benne annyi fa hogy akármilyen télbe
Akármilyen nagy családnak bátran befelelne
Innen elindultunk itt hagyánk e helyet

Sok vizes helyeken egy nagy erdő mellett
Megálltunk ennek úgy a közepében
Találtuk csapatunkat egy sűrű erdőben
Ezen az éjen kívül virasztottam
Tábori őrre kiszólitva voltam

36

Heted magammal az erdő szélébe
Állottunk meg végre oly esős időbe
Csupa víz volt körül a merre csak láttunk
És a föld is sáros amin meg is háltunk
Cserfa levelet hiába kapartuk
Víz volt alatta mire megbizgattuk
De aggodalomra nem adott okot az
Hogy ezen az éjen tán valaki megfagy
Igaz hogy vizes minden de erdőben vagyunk
Hogy múlik el az éj azon nem aggódtunk
Kivágtak egy szép fát hogy ha nálunk volna
Nem volna senki aki így aggódna
Hogy vajon honnan lesz tüzelő télire
Mivel tüzelünk télen a sparhertbe
Itten mindjárt hozzá is fogtunk
Igaz hogy nehezen de jó tüzet raktunk
Másnap reggelig ennél virasztottunk Úgy
9 óra után innen elindultunk
Elindultunk innen az összes századunk
Más felé terelték ekkor szegényeket
Platicsevo adott őnekik nyughelyet
Mi meg elindultunk a vasúti streken
Hosszú menet után egyszer meg pihenve
Addig ott pihentünk a nagy teher alatt
Míg kvártélyt kerestek az összes zászlóaljnak
Ki jött nem soká a jó százados úr
Biztatott bennünket nem hosszú már az út
Nikincinek hívták e horvát községet
Mondhatom hogy voltak itt sok jó szívű népek

37

Be kvártélyoztak ennek a túlsó végébe
A kilencedik század volt ide rendelve
Másik két század platicsevói oldalon
..akkor nem tudtuk hogy hát hol (vagyon

.. megtudtuk az biz oda Szerbiába
alatt több része a sírba Ha volt a
szerbnek annyi szánó lelke
Hogy a szerencsétleneket a föld alá temesse
Itt tölténk több időt 12-n egy házba
De egyszer egy parancs jött ez lett avizálva
Minden századnak a harmadik szakasza
Holnap reggel innen el lesz továbbítva A
harmadik szakasz másnap fel készültünk
A másik utczába hála befészkelünk
Lett új század a tizenegyedik
Nekem ez nem újság mert már a negyedik
A 9 10 12. század harmadik szakasza
Egy új 11. századot alkotva
De kárt nem vallottunk ezen változással
Mert ezért tartozunk az égnek hálával Mert
vannak finom tiszt uraink
Áldott jó emberek egytől egyig mind
De nem bánnánk ha addig együtt lennénk
Bár innen mindnyájan családunkhoz
mennénk
Magyarul beszél gazdánk gazdasszonyunk
Miért az Istennek hálával tartozunk
Itt felújul köztünk a régi fájdalom

38

Ha felednénk is újra az alkalom
A szép családi kör! felújul közöttünk
Eszünkbe jut hogy tőlük távol jöttünk
Itten is van apró kis családok
Akiknek szintén távol van az apjuk
De ezzel tartozik minden igaz hazafi
Szép hazáját köteles meg védeni
Mert ránk törtek több felől a zsarnok ellenségek
A kik szép hazánkba élni szeretnének
De bízunk Istenben hogy hogy igazságunkért
A zsarnok felett meg hozza a babért A mikor
leverjük az irigy ráczokat És a fél világgal
bíró léha oroszokat
Könyvemet lezárom mert nincs rá több időm
Adja a jó ég hogy legyen szebb jövő
Ne nyíljon erre több alkalom

Hogy én könyvem tovább folytathatom
Ne a ráczoktól és ami itt lefolyt
Vígabbat írassak tovább én is egykor
Vesszen a fajtája! ezen rút férgeknek
A kik velünk szembe sokszor verekszenek
Kedves jó bajtársak! ti öreg honvédek
Kik velem ezeket végig szenvedtétek
Ha majd olvassátok! családi a család körébe
Bocsássatok meg ha valamit kihagytam belőle
Segítsen z Isten minden olvashassátok Ezt
kívánja nektek hű öreg komátok!
Kedves jó tiszt urak! bocsánatot kérek
Ha ezen írásom valahol ha téves